

ازدواج از دیدگاه قرآن و عترت

زهرا نوروزی پرشکوه

در زندگی بشر گذشته و حال واژه ازدواج واژه قریبی بوده و همه در ادوار گذشته و حال با این واژه انیس و قرین بوده و هست و امروز با پیشرفت علم و تکنولوژی باز ازدواج وجود داشته و دارد.

اما ازدواج در ادوار گذشته و با زندگی عصر حاضر در شیوه رفتار افراد تغییرات بسیار صورت گرفته است .

بطوریکه در بعضی از ممالک با پیشرفت تکنولوژی و ابزار تولید ازدواج هم به تاسی از آن پیشرفتها، ماهیت خود را از دست داده است

البته این تغییرات رفتاری در امر ازدواج در کشور ما هم دستخوش بعضی از تغییرات رفتاری در شیوه انجام آن صورت گرفته است .

بنابراین ضرورت دارد که امر مقدس ازدواج هر چه بیشتر و بهتر مورد کنکاش و معرفت قرار بگیرد تا در آینده شاهد پدید ناهنجار »

طلاق نباشیم ، گرچه طلاق زشت ترین حلالها شمرده شده ولی امریست که خداوند آن را حلال اعلام نموده و ما به جهت اینکه این

پدیده شوم در زندگی خانوادگی ما شیوع پیدا نکند لازم است با سطح بینش بالاتر نسبت به امر ازدواج نگاه کنیم یعنی ازدواج را

آگاهانه و عاقلانه با ملاکها و معیارهای خدا پسندانه بپذیریم اینگونه نباشد که خدای ناخواسته ما به عنوان یک مسلمان شیعه پس از

ازدواج متوجه شویم که اشتباه کرده ایم یا راه را به خطا رفته ایم لازم و ضروریست هر جوان و نوجوان نسبت به امر ازدواج اطلاعات

دقیق داشته باشد و با آشنایی کامل و استحقاق و استعداد و پذیرش امر ازدواج نسبت به این امر اقدام نماید .

البته ازدواج باید سهل و آسان گرفته شود ولی نگاه به ازدواج نباید با سهل انگاری همراه باشد . یعنی وسایل و لوازم تهیه امور ازدواج

باید سهل و آسان شود ولی نگاه به امر ازدواج باید نگاه ژرف و عمیق و باتدبیر و دور اندیشی و تعقل همراه با تعهد به دین صورت بگیرد

تا ازدواج هم موجب شکوفایی استعدادها و قابلیت‌های فرد در جامعه شود . و هم باعث رونق و پیشرفت جامعه اسلامی گردد. و هم

سعادت اخروی فرد را به همراه داشته باشد . بناچار ما نیاز داریم که با شناخت کامل و کافی نسبت به امر ازدواج بنگریم تا در آینده

نزدیک شاهد کاهش آمار پدیده طلاق در جامعه اسلامی باشیم.

بعد از انقلاب اسلامی ملاکها و معیارها ازدواج ارزشی شده بود اما امروز با تغییرات و دگرگونی در جامعه اسلامی ما گرچه شاهد

ازدواج‌های موفق هم بودیم ولی متأسفانه میزان آمار طلاق در جامعه روز به روز افزایش می‌یابد که این وصله نا همگون

جامعه اسلامی می‌باشد.

بجهت کاهش آمار طلاق در جامعه نوپای اسلامی ایران و افزایش ازدواجهای ارزشی و خدایسندانه بهتر است نسبت به ازدواج و ملاک و معیار آن شناخت بیشتری داشته باشیم تا بتوانیم هم واقع گرایانه و هم حق طلبانه و هم خدایسندانه ازدواج داشته باشیم .

این حقیر به جهت ضرورت شناخت امر ازدواج بر خود لازم داشته اطلاعات بیشتری در این امر کسب کنم و با تحقیق و بررسی در این موضوع به حداقل وظیفه خویش جامعه عمل بپوشانم .

و جهت تشریح واژه ازدواج نخست به تعریف آن و بعد انواع آن مورد بررسی قرار گرفته است و علاوه بر آن ازدواج در ادیان گذشته و طبق دیدگاه اسلامی یعنی قرآن و سنت و همچنین تحت عناوین معیارهای انتخاب همسر فواید و غایبات ازدواج مورد بررسی قرار گرفته است حاصل این تحقیق به صورت نتیجه در پایان مقاله آورده شده است .

تعریف نکاح :

« اهل لغت برای نکاح معانی مختلفی ذکر کرده‌اند در کتاب مصابح المینر آمده :

« تناکحت الاشجار اذا نقسم بعضها الی بعض » درختان نکاح نمودند هنگامیکه گرده افشانی می‌کنند یا یکی از آنها را به دیگر پیوند زدند . (نکاح به معنی پیوند نیز آمده است .)

برخی نیز گرفته‌اند نکاح در اصل به معنی ملاقات و نزدیک شدن به هم است . « ۲۴۰ »

همچنین در « زبان عرب هرگاه دو کوه در مقابل یکدیگر قرار گرفته باشند گفته می‌شود :

« تناکح الجیلان » یعنی دو کوه در مقابل هم واقع شده اند . « ۲۴۱ »

ولی از لحاظ فقهی کلمه نکاح مشترک لفظی است و اینکه این کلمه دلالت بر « وطی » یا « عقد » می‌کند اختلاف نظر وجود دارد .

« به نظر می‌رسد که منظور از عقد (مفهوم شرعی نکاح) نه تنها صیغه ، بلکه مراد از آن است که در فارسی به « زن گرفتن » و « شوهر کردن » تعبیر می‌شود .

بنابراین نکاح را چنین تعریف می‌کنیم :

« نکاح رابطه‌ای است حقوقی ، عاطفی که به وسیله عقد بین زن و مرد حاصل می‌گردد و به آنها حق می‌دهد که با یکدیگر زندگی کنند ، و مظهر بارز این رابطه تمتع جنسی است . « ۲۴۲ »

البته در تعریف نکاح بعضی تشکیلات خانواده را هم قرار داده‌اند که به نظر می‌رسد که این تعریف تا حدودی جامع نیست و انواع ازدواج را (ازدواج متعه) را شامل نمی‌شود .

انواع عقد ازدواج یا نکاح :

۱- ازدواج دائم

۲۴۰- احساس بخش صادق ، نقش دین در خانواده ، ج ۱ . جاوید ص ۲۹
۲۴۱- محقق داماد سید مصطفی ، بررسی فقهی نکاح و انحلال آن ، نشر علوم اسلامی ص ۲۲ .
۲۴۲- محقق داماد سید مصطفی ، بررسی فقهی نکاح و انحلال آن ، نشر علوم اسلامی ص ۲۲ .

۲- ازدواج متعه (موقت)

ازدواج دائم همانطوری که از نامش پیدا است برای همیشه می‌باشد و این عقد بین زن و شوهر تا زمانی که زنده‌اند برقرار است و به اصطلاح محدود به زمان نیست ولی ازدواج موقت زمان دار است و تا یک زمان معین پایان می‌پذیرد و به عبارت دیگر مانند ازدواج دائم طلاق ندارد و خودش بعد از سپری شدن زمان معین باطل می‌شود. اگر چه کسانی که دوست داشته باشند و می‌توانند آن را تمدید کنند یا آن را تبدیل به ازدواج دائم نمایند.

«کلمه متعه و «متاع» و «تمتع» در لغت به یک معنا آمده و هر چیزی که از آن استفاده برنده و مورد بهره برداری قرار گیرد و از آن لذت برده شود متاع و متعه گویند».

تفاوت این دو نوع ازدواج :

یکی از تفاوت‌های اصلی این دو نوع ازدواج در «زمان» آنها است.

تفاوت دوم اینکه در ازدواج دائم نفقه یا به عبارت دیگر مخارج همسر و فرزندان بر عهده مرد است ولی در ازدواج موقت طبق قرار داد فیما بین می‌باشد.

تفاوت سوم در نحوه ارث بردن می‌باشد در ازدواج دائم زوجین بدون رضایت یکدیگر نمی‌توانند از بچه دار شدن جلوگیری کنند در حالی که در ازدواج دائم زن و شوهر از یکدیگر طبق اصول اسلامی ارث می‌برند. ولی در ازدواج موقت چنین نیست.

تفاوت چهارم در نحوه تولید مثل در ازدواج دائم زوجین بدون رضایت یکدیگر نمی‌توانند از بچه دار شدن جلوگیری کنند در حالی که می‌باشد در ازدواج موقت چنین نیست هر کدام از طرفین می‌توانند این کار را انجام دهند بدون اینکه رضایت دیگری را جلب نماید.

تفاوت پنجم در ازدواج موقت ذکر کردن مهر می‌باشد در حالی که در ازدواج دائم چنین نیست اگر مهر ذکر نشود مهری که در شأن آن فرد و در آن زمان برای اکثریت وجود دارد تعیین می‌گردد.

تفاوت ششم در مقدار زمانی است که زن باید بعد از طلاق در عقد دائم سپری شدن زمان معین شده در عقد موقت باید «عده» نگه دارد می‌باشد در عقد دائم ۳ ماه عده نگه‌دارد ولی در عقد موقت این زمان به ۴۵ روز تقلیل می‌یابد.

درشبهات مربوط به عقد موقت (متعه) :

در مورد عقد موقت شبهاتی وجود دارد که از جمله آن این است که اهل تسنن آن را جایز نمی‌دانند و معتقدند که پیامبر اکرم (ص) در اواخر عمر شریفشان آن را تحریم کرده‌اند. در حالی که شیعیان آن را حلال می‌دانند و معتقدند که پیامبر اکرم (ص) آن را تحریم نکردند بلکه خلیفه دوم بود که آن را حرام دانست و در این مورد حضرت علی (ع) می‌فرماید:

«لولا أن عمر نهی عن المتعه ما زنی الاشقی» اگر عمر از متعه نهی نمی‌کرد، هرگز کسی مرتکب زنا نمی‌شد، مگر شقی. و این فرمایش امیر المومنین نشان از آن داد که ازدواج موقت یکی از ضروریات می‌باشد و دین اسلام آن را برای جلوگیری از فحشا و بی بند و باری قرار داده است.

اگر حلیت متعه در شریعت مقدسه اسلامیه نباشد هر آینه این شریعت ناقص خواهد بود و موافق حکمت و صلاح نوع بشر و شریعت مطهره حضرت حتمی مرتبت - صلوات الله و سلامه علیه - نخواهد شد و زیرا هر مدبر و دانشمند در احوال نوع بشر می داند که به طور مسلم غربت و سفر کردن برای تجارت ، یا طلب علم ، یا سیاحت و یا جنگ برای نوع بشر از دواعی و بواعث قطعی و ضروری است و غالباً دواعی ، عارض جوانها و اهل قوت و (قدرت و مکننت) ثروت می شود و ترک جماع و مقاربت ، موجب بعضی ناخوشیهاست و معلوم است که هر کس نمی تواند ، عیال دائمی خود را از وطن (به محل مقصود) منتقل نماید ، بس اگر متعه حلال نباشد و یا حکم آن منسوج بشد غالباً مسلمانها در دو محرز واقع می شوند : یا در مشقت و سختی فوق العاده می افتد بلکه به ناخوشیها و امراض مزمنه مبتلا می گردند و یا اینکه - العیاد بالله - در زنا و لواط واقع می شوند. « ۲۴۳

همچنین یکی دیگر از مسائل مطرح شده در این زمینه این است که « پایه ازدواج باید بر دوام باشد . زوجین از اول پیمان زناشویی می بندند باید خود را برای همیشه متعلق به یکدیگر بدانند و تصور جوانی در مخیله آنها خطور نکند علیهذا ازدواج موقت نمی تواند پیمان استواری میان زوجین باشد . (در جواب باید گفت :) اینکه باید ازدواج باید پایه دوام باشد بسیار مطلب درستی است ولی این ایراد وقتی وارد است ، که بخواهیم ازدواج موقت را جانشین ازدواج دائم کنیم و ازدواج دائم را منسوخ نماییم . ازدواج موقت از آن جهت تسریع شده است که ازدواج دائم به تنهایی قادر نبوده است که در همه شرایط و احوال رفع احتیاجات بشر را بکند . « ۲۴۴

با توجه به مطالب ذکر شده می توان گفت که ازدواج موقت طبق مصلحت و رفاه عمومی جامعه در دین اسلام قرار داده شده است و به عنوان جانشین ازدواج دائم نیست و به به عنوان یک نوع مسکن محسوب می شود نه عنوان درمان نهائی .

در مورد علی بن یقطیبی از امام موسی کاظم (ع) سوال می کنند و ایشان در جواب میفرمایند: « و ما انت و ذلک و قد اعناک الله عنها » تو را با نکاح متعه چه کار و حال آنکه خداوند تو را از آن بی نیاز کرده است و این فرمایش امام موسی (ع) نشان دهنده آن است که این کار برای کسی جایز است که از داشتن همسر محروم است و یا بدان دسترسی ندارد .

ازدواج در ادیان گذشته :

مسئله ازدواج یکی از مسائل مهم در طول تاریخ می باشد و عمری به اندازه وجود اولین انسان دارد . زیرا همان طور که در قرآن و کتابهای مقدس ادیان دیگر نیز آمده ، خداوند انسان را به صورت جفت آفریده است . وقتی که آدم را خلق کرد به دنبال آن حوا را نیز خلق کرده و این پیمان مقدس از زمان پیدایش آدم (ع) تا به امروز همچنان دارد و زمانی را نمی توان در نظر گرفت که در آن آئین ازدواج وجود نداشته باشد . حتی در وحشی ترین قبایل بدوی هم می توان آئین خاص را برای زناشویی به صورت بسیار ابتدایی یافت و در هیچ دوره ای بی بند و باری و کمونیسیم جنسی به معنای مصطلح وجود نداشته است . مثلاً در ایران باستان در کیش زرتشت برای جلوگیری از مفاسد اخلاقی تاکید زیادی بر امر ازدواج شده است . « دروند یداد پرگرد چهارم بند چهل و هفت از قول اهورا مزدا چنین آمده است : ای اسپیتیمان زرتشت ! هر آینه من مرد زن دار بر مرد بی زن و مرد خانواده را بر بی خانمان برتر می شمارم . و در فقره چهل و چهار : هر کس وظیفه دارد که برادران هم کیش خود را در کسب مال و بدست آوردن همسر یاری و همراهی کند . « ۲۴۵

۲۴۳- هاشمی شهیدی ، سید علی اصغر ، العبارات فی صیغ العقود و الایقات و و الاجازات ، پرهیزگار ص ۶۴ .

۲۴۴- مطهری ، مرتضی ، نظام حقوق زن در اسلام ، صدرا ، ص ۵۴ .

۲۴۵- رضایی عبدالعظیم ، تاریخ ده هزار ساله ایران ، اقبال ج ۱ ، ص ۸۳

همچنین در ادیان دیگر مانند یهودیت و مسیحیت می بینم که هر کدام برای جلوگیری از مفاسد اخلاقی و حفظ بنیان خانواده دستورالعمل خاص را برای ازدواج در نظر گرفته اند و تاکید فراوان بر این مسله نموده اند. اگر چه در دین مسیحیت مجرد ماندن خیلی بهتر است ولی با این حال ازدواج را برای افرادی که ضعیف القلب هستند و به گناه می افتند مجاز دانسته اند

« در کتاب گنجینه ای از تلمود در این زمینه آمده است :

ازدواج و تشکیل خانواده یک فرضیه دینی خطیر (در میان یهودیان) به شماره می آید که تلمود به آن اهمیت بسیار می دهد و درباره اجرای آن تاکید فراوان می کند هر کس زن ندارد از شادمانی و برکت و از نیکی محروم است هر کسی زن ندارد یک آدم به تمام معنی نیست چنانکه گفته شده است . (خداوند) آنها را نر یا ماده آفریده و ایشان را برکت داد و نامشان را آدم نهاد . همچنین فرضیه ازدواج (تلمود) به قدری اهمیت دارد که گفته اند : انسان مجاز است یک سفر تورات را بفروشد و با پول آن هزینه ازدواج خود را فراهم سازد . « ۲۴۶ »

در عهد جدید و در دین مسیحیت اگر چه ازدواج کردن زیاد تاکید نشده است و افراد را به مجرد زیستن بیشتر دعوت می کنند ولی با این حال برای کسانی که می خواهند ازدواج نمایند دستورالعمل خاص وجود دارد . که یکی از این دستورات این است که این مراسم به صورت کاملاً رسمی و در گلسیا و با حضور گشیش و به صورت یکی آئین مذهبی مقدس انجام گیرد .

علاوه بر این مسیحیان « ازدواج را یک امر دنیوی نمی دانند ؛ زیرا ازدواج نشانه محبت خدا به بشریت است . ازدواج عبارت است از یکی شدن محبت دو شخص که با یکدیگر برای زندگی مشترک ، همراه با امانت داری متقابل و همکاری ، متعهد می شوند و برای تولید مثل و تربیت فرزند و رشد آنان در فضای ایمان و محبت به خداوند می کوشند از این رو مسیحیان ازدواج را همچون رمز و نشانه ای بشری برابر شیوه رفتار خدا با انسان به شمار می آورند همان خدای پاک که انسانها را دوست دارد ، به امور آنان اهتمام می ورزد و به وعده های خود به آنان پایبند است . مسیحیان هنگام ازدواج متعهد می شوند که یکی شدن زن و مرد را نشانه آشکاری برای محبت خدا به بشر و محبت مسیح به شاگردانش قرار دهند .

با توجه به مباحث بیان شده می توان گفت که درسه آئین زرتشت و یهودیت و مسیحیت ازدواج یک امر مقدس و والا برای جلوگیری از بی بند و باری و ازدیاد نسل مورد توجه قرار گرفته است بخصوص در دین یهود که ازدیاد نسل را امری خیلی خیلی مهم و مقدس می دانند .

اهمیت ازدواج از دیدگاه اسلام

اهمیت ازدواج از دیدگاه اسلام را می توان در دو مبحث قرآن و سنت مورد بررسی قرار داد .

لف : قرآن

در قرآن کریم آیات زیادی درباره ازدواج وجود دارد و از دیدگاههای مختلف به این مسله نگریسته شده است . در سوره نور آیه ۳۲ خداوند می فرماید :

۲۴۶ - نور حسن فنیده ، حقوق زن در قرآن و عهدین ، گستر ص ۶۰-۵۹

«و انكحوا الا يا مي منكم و الصالحين من عبادكم و امانكم ان يكونوا فقراء يعينهم الله من فضله و الله و اسع عليهم .»^۱
« مردان و زنان بی همسر را همسر دهید و همچنین غلامان و کنیزان صالح و درستکاران را ، اگر فقیر و تنگدست باشند خداوند آنان را از فضل خود بی نیاز می سازد ، خداوند واسع و آگاه است . »

در این آیه خداوند دستور به ازدواج تمام افراد مجرد نموده است خواه قبلاً ازدواج کرده باشند و فعلاً بیوه باشند یا بکر باشند . و همچنین در این آیه ازدواج آسان مد نظر قرار گرفته است . و می فرماید فقره و تنگدستی را مانع ازدواج قرار ندهید . و مطلب مهم دیگر این آیه پادرمیانی برای ازدواج مد نظر می باشد و دستور داد برای کسانی که مجرداند مقدمات ازدواج را فراهم نماید که این مقدمات ممکن است به صورت معرفی فرد شایسته برای ازدواج ، یا کمک مالی ، و یا سخت گیری نکردن در زمینه مسائل مالی و تشریفات مربوط به جشن ازدواج می باشد .

علاوه بر مطرح کردن مسئله ازدواج در سوره نور خداوند در سوره بقره نیز درباره ازدواج صحبت می کند و آن را برای زندگی بشری ضروری می داند به طوری که هر کدام از زن یا مرد به تنهایی ناقص می باشد و برای از بین بردن این نقص و رسیدن به تکامل پیوند این دو ضروری می باشد به طوری که می فرماید : « هن لباس لکم و انتم لباس لهن »^{۲۴۷}
همانطور که لباس به عنوان یک نوع زینت برای شما می باشد همسرانتان برای شما به عنوان یک نوع زینت محسوب می شوند و عیبهای شما را می پوشانند و شما را کامل می کنند .

در آیات دیگری از قرآن کریم می بینیم که خداوند دستور به ازدواج را به مردان می دهد و همچنین تا چهار همسر را برای مجاز می داند.

« فانتحوا ما طالب لکم من نساء مثنی و ثلاث و رباع »

« با زنان پاک ازدواج کنید دو یا سه یا چهار »

همچنین در آیه ۱۴ سوره آل عمران محبت به همسر به عنوان آغاز محبتهای تکوینی قرار گرفته است .
« زين للناس حب الشهوات من نساء و النبين و القنطير المقنطره من الذهب و القصه و الخيل المستومه الا نعم و الحرث ذلك متع الدنيا و الله عنده حسن المأب »^{۲۴۸}

برای مردم زینت داده شده است محبت خواستیها (زنان و فرزندان و طلاها و نقره ها انباشته بر روی هم در پوست گاو ، اسبان فربه شده در چراگاهها و چارپایان و کشتزارها ، اینها کالاهای زندگی دنیایند و خداوند نزد او بهترین پایان ها و بازگشت هاست .
علاوه بر موارد یاد شده خداوند در آیه ۵۰ سوره احزاب دستور ازدواج پیامبر با گروههای مختلفی از زنان که ازدواج با آنان برای پیامبر مجاز است را بیان می کند .

یا ایها النبی انا احللتنا لک ازوجک التی ءاتبت اجورهن و ما ملک یمینک مما افاء الله علیک و نبات عمک و نبات خالک و نبات خلعتک التی هاجران معک و امراه مومنه ان وهبت نفسها للنبی ان اراد النبی ان یستنکحها خالصه لک من دون المومنین قد علمنا ما فرضنا علیهم فی ازواجهم و ما ملکتم ایمنهم لکیلا یکون علیک حرج و کان الله غفوراً رحیماً « ای پیامبر ! ما همسران تو را که

^۱ - سوره نور آیه ۳۲
^{۲۴۷} - سوره بقره آیه ۱۸۷
^{۲۴۸} - آل عمران ، آیه ۱۴

مهر آنها را پرداخته ای برای تو حلال کردیم و کنیزانی را که از طریق غنایم انفال ، خدا به تو بخشیده است ، دختران عمومی تو و دختران عمه ها و دختران دایی تو و دختران خاله های که با تو مهاجرت کرده اند ، اینها نیز بر تو حلالند ، هرگاه زن با ایمانی خود را بر پیامبر ببخشد (و هیچگونه مهری بر خود قائل نشود) اگر پیامبر بخواهد میتواند با او ازدواج کند ، اما چنین ازدواجی تنها برای تو مجاز است نه بر سایر مومنان ، این به خاطر آنست که مشکل و حرجی (در اداری رسالت بر تو نبوده باشد) و بتوانی در انجام این وظیفه مسئولیتهای خود را ادا کنی و خداوند آمرزنده و مهربان است .

در این آیه چندین نکته مهم درباره ازدواج وجود دارد که:

نکته اول : مهریه است یعنی که یکی از الزامات هر ازدواجی پرداختن مهریه از طرف مرد به زن است و این یک تعهدی است که برگردن مرد نهاد شده است و همچنین پرداختن سریع آن و تعجیل در آن بخصوص زمانی که زن به آن احتیاج داشته باشد که البته پرداخت مهریه مختص به شخص پیامبر (ص) نیست بلکه بر تمام مردان واجب شده است .

نکته دوم : ازدواج با کنیزان و دادن شخصیت انسانها به آنها و آزاد کردن تدریجی آنان ، که این یک مسئله مهم انسانی و حیاتی جامعه اسلامی می باشد .

نکته سوم : ازدواج پیامبر و تمام مسلمانان با بستگانی که ازدواج با آنها مجاز است که از جمله دختر عموها ، ختر عمه ها ، دختر دایی ها ، دختر خاله که این چهار گروه کسانی هستند که مردام می توانند با آنها ازدواج کنند و علاوه بر این قید کلمه مهاجرت در این آیه نشان از این دارد که فقط افراد مؤمن حاضر شدند که با پیامبر هجرت کنند و چنین افراد مومنی هستند که شایسته همسری با پیامبری هستند .

نکته چهارم : از زنان که پیامبر می تواند با آنها ازواج کند کسانی هستند که هیچگونه مهری برای خود در نظر نگرفته اند که البته این نوع ازدواج فقط مخصوص پیامبر می باشد و در واقعی نوعی ازدواج افتخاری می باشد .

با توجه به مطالب ذکر شده می توان نتیجه گرفت خداوند در قرآن کریم ازدواج را به عنوان یکی از اصول اساسی زندگی و تشکیل خانواده و استمرار نسل بشریت می داند به همین خاطر علاوه بر تاکید بر امر ازدواج آن را از دیدگاههای مختلف مورد بررسی قرار داده است و احکام مربوط به آن را به صورت مشخص بیان کرده است که در اینجا فقط من باب تبرک چند مورد که از آن موارد بیان گردید.

اگر در آیات قرآن دقت نمائیم می بینیم که ازدواج به عنوان یک پیمان مقدس است در قرآن بر آن تأکید فراوان شده است و به عنوان یک مستحب مؤکد بیان شده است و علت تأکید آن هم این است که ازدواج باعث می شود که خیلی از مشکلات در جامعه حل شود .

ب: ازدیدگاه سنت :

درباره ازدواج احادیث فراوانی وجود دارد که از جمله آنها می توان به این موارد اشاره کرد :

قال رسول الله : « من احب ان یلقى مطهراً فلیلقه زوجه »

هر کس دوست دارد و خدا را پاکیزه ملاقات کند همسر انتخاب کند

قال رسول الله (ص) : « النکاح سنتی فمن رغب عن سنتی فلیس منی »^۱

^۱ مجلسی محمد باقر ، بحار الانوار ، ج ۱۰۳ ، کتاب العقود و الایقاعات ، باب ۵۷ ، ح ۲۳

« ازدواج سنت من است هر کس از آن دوری کند از من نیست » در این جا پیامبر اکرم (ص) ازدواج را به عنوان یک سنت و روش معرفی می‌کند و کسانی که از این روش دوری می‌کنند جزء امت و دوستان خود نمی‌دانند و به شدت چنین افرادی از خود دور می‌کند به طوری که در جای دیگر می‌فرماید: « اکثر اهل النار العذاب » ۲۴۹

« بیشتر دوزخیان عذابها هستند . »

در جای دیگر پیامبر اکرم (ص) ازدواج را به عنوان یک بناء مستحکم و دوست داشتنی در نزد خداوند در نظر می‌گیرد و می‌فرماید:

« ما بنی الاسلام بناء احب الی الله عز و جل و اعزمن التزویج » ۲۵۰

در حدیث دیگری پیامبر اکرم (ص) در درجه بندی است خود افراد متأهل را در درجه اول و افراد مجرد را در درجه آخر قرار می‌دهد .

« خیر امتی اولها المتزوجون و آخرها العزاب » ۲۵۱

« بهترین امت من در درجه اول کسانی هستند که ازدواج کرده‌اند و مردان و زنان بدون همسر در رتبه آخر قرار دارند.

علاوه بر اینها احادیث فراوانی درباره وساطت و کمک در امر ازدواج وجود دارد از جمله رسول خدا می‌فرماید :

« من عمل فی تزویج بین المومنین حتی یجمع بینها زوجه الله الف امراه من الحورالعین » ۲۵۲

هر کس در تزویج زن و مرد مؤمن بکوشد تا خدا آنها را با یکدیگر جمع کند پروردگار هزار حوری در بهشت نصیبش فرماید .

همچنین امام علی (ع) در این زمینه فرماید :

« افضل الشفاعات ان تشفع بین اثین فی نکاح » ۲۵۳

بالاترین شفاعت ، شفاعت و واسطه‌گری در ازدواج دو نفر است .

امام موسی کاظم در این زمینه می‌فرماید :

« ثلاثه یستظلون بطل عرش الله یوم القیامه ، یوم لاضل الاظله ، رجل زوج اخاه المسلم او اخدمه او کتم له سرا » . ۲۵۴

سه طایفه اند که در روز قیامت در سایه عرش خداوند قرار دارند ، روزی که سایه ای جز سایه او نیست .

کسی که وسیله تزویج برادر مسلمانش را فراهم سازد ، و کسی که به هنگام نیاز به خدمت ، خدمت کننده ای برای او فراهم کند ، و

کسی که اسرار برادر مسلمانش را پنهان دارد .

در حدیثی از پیامبر اکرم (ص) در وساطت در این امر مهم می‌خوانیم : « کان له بکل خطوه خطاها ، او بکل کلمه تکلم بها فی ذلک ،

عمل سنه قیام لیلها و صیام نهارها »

هرگامی انسان در این راه بردارد و هر کلمه ای بگوید ، ثواب یکسان عبادت در نامه عمل او می‌نویسند .

علاوه بر اینها ازدواج به عنوان کامل کننده دین بیان شده به طوری از رسول گرامی اسلامی روایت شده که : « من تزوج فقدأ حرز

نصف دینه ، فلیتق ... فی النصف الاخر او الباقی . » ۲۵۵

۲۴۹ - عاملی حر ، وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ایوب مقدمانه و آدابه ، باب ۲ ، ح ۷
۲۵۰ - الطبرس □ نصری الفضل ، مکارم اخلاق ، ص ۱۹۶
۲۵۱ - نوری میرزا حسین مستدرک الوسایل ، ج ۲ ، ص ۵۳۱
۲۵۲ - عاملی حر ، وسائل الشیعه ، ج ۷ ، ص ۲۷
۲۵۳ - مجلسی محمد باقر ، بحار الانوار ، ج ۱۰۰ ، ص ۲۲۲
۲۵۴ - عاملی حر ، وسائل الشیعه ، ج ۷ ، ص ۲۷ .
۲۵۵ - عاملی حر ، وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۲۷ .

کسی که ازدواج می کند نصف دین خود را حفظ کرده است بس در نصف دیگر پروای خدا کند.

روایتی از حضرت علی (ع) وجود دارد که می فرماید :

« لم یکن احد من اصحاب رسول الله (ص) یتزوج ، الا قال رسول الله (ص) کمل دینه . » ۲۵۶

ازدواج نمی کرد فردی از اصحاب رسول الله ، مگر اینکه رسول الله (ص) می فرمود : کامل کرد دینش را .

با توجه به احادیث بیان شده می بینیم که ازدواج از جنبه های گوناگون مورد توجه قرار گرفته است و فقط یک بعد از ازدواج مدنظر نمی باشد .

معیارهای انتخاب همسر :

برای اینکه یک ازدواج موفق و مطلوب سر بگیرد معیارهای را باید برای انتخاب همسر در نظر بگیریم و بعد با توجه به آن معیارها با پدر و مادر و بزرگان اهل فی یا به اصطلاح مشاوران و کسانی که در این زمینه جزه هستند مشورت نماید و بعد از مشورت و نظرسنجی با توجه به اصول اسلامی درباره انتخاب همسر با توکل بر خدا اقدام نمایم . زیرا در ازدواج ، قرار دادن معیارهای اصیل به عنوان اولین مسئله هستند و بعد مشورت و تحقیق و ارزیابی آن و توکل بر خدا مهمترین مسائل هستند و برای یک ازدواج موفق زمینه لازم را فراهم می کنند .

مهمترین معیارهای انتخاب همسر از دیدگاه اسلامی عبارتند از :

۱- ایمان و تقوا :

یکی از معیارهای انتخاب همسر ایمان و تقوا است . زیرا افراد مومن از لحاظ نوع تفکر و بینش وابسته به یک منبع قوی و لایزال آسمانی هستند و تقریباً از یک نوع تفکر خاص پیروی می نمایند و دارای ارزشهای تقریباً یکسانی هستند و این باعث می شود نوعی هم فکری بین زن و شوهر در تمام مسایل زندگی به وجود آید . و تفاهم و سازش در زندگی آنان حکم فرما شود علاوه بر این افراد با ایمان نسبت به افراد دیگر (بی ایمان) دارای اطمینان و تعهد بیشتری هستند و گفتار و کردار آنان با هم برابر است و حيله و فریب و نیرنگ و دورویی کمتر در زندگی آنان مشاهده می شود . خداوند در سوره بقره آیه ۲۲ ز در این باره می فرماید :

« ولا تنکحوا المشرک حتی یؤمن ولامه مومنه خیر من مشرکه ولو اعجتکم و لا تنکحوا المشرکین حتی یؤمنوا ، ولعبد مومن خیر من مشرک ولو اعجبکم »

با زنان مشرک ازدواج نکنید تا ایمان آورند و کنیز با ایمان بهتر است از زنی که مشرک است هر چند که خوش آیندتان باشد و با مردان مشرک ازدواج نکنید تا ایمان آورند که برده مومن بهتر از مردی مشرک است هر چند که خوشایند شما باشد .

مردی از امام حسن (ع) درباره ازدواج و وصلت دخترش پرسید ؟ ایشان جواب دادند .

« قال زوجها ممن یتقی الله عز و جل فان احبها اکرمها و ان بعضها لم یظلمها » ۲۵۷

۲۵۶ - عاملی حر ، وسائل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۲۷
۲۵۷ -- ، المستطرف ، ج ۲ ، ص ۲۱۸ .

فرمود: ازدواج کند با کسی که متقی و با ایمان باشد اگر چه او را دوست بدارد مورد احترامش قرار می‌دهد و اگر دشمنش بدارد به وی ستم نمی‌کند.

«افراد متدین در پرتو نیروی ایمان، حاکم بر غرائز و تمایلات نفسانی خود هستند. اینان قادر اصول اخلاق را در همه جا و در تمام حالات عملاً مراعات نمایند و قدمی از مسیر فضیلت منحرف نشوند. افراد فاقد ایمان که تنها دارای تربیت اخلاقی هستند ممکن است در حال عادی وظیفه شناس باشند و برنامه‌های اخلاقی را به کار ببندد ولی در موقع طغیان غرایز و تهییج تمایلات و نفسانی، قدرت تربیتشان ضعیف می‌شود عنان وظیف شناسی از کفشان می‌رود. غرائز کور و کر می‌تواند آنانرا درنده خو کند و به اعمال ضد اخلاقی وادارشان سازد.» ۲۵۸

علاوه بر این روایت بیان شده در خود قرآن شرط ایمان به عنوان یکی از شروط برای ازدواج بیان شده است: «یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المومنات ۲۵۹»
۲- عفت، حیا و پاکدامنی:

یکی دیگر از معیارهای بسیار مهم در امر ازدواج عفت و پاکدامنی است به طوری که خداوند در سوره بقره آیه ۲۵ تنها وصف برای همسران بهشتی را «مطهره» (پاک و پاکیزه) به کار می‌برد.
«و لهم فیها ازدواج مطهره»
برای آنها در بهشت همسران پاک و پاکیزه است.

همچنین در سوره الرحمن آیه ۵۶ همسران پاک به عنوان یکی از نعمتهای بهشتی مطرح شده است.
«فیهن قصرات الطرف لم یطمئنهن انس قبلهم و لاجان»
در این قصرهای بهشتی زنانی هستند که جزء همسران خود چشم ندوخته و جزء به آنها عشق نمی‌ورزند و هیچ انس و جن قبلاً با آنها تماس نگرفته است.

همچنین در سوره نور مسلمانان را از ازدواج با افراد ناپاک برحذر می‌دارد و می‌فرماید:
«الزانی لاینکح الا زانیه او مشرکه و الزانیه لاینکحها الا زان او مشرک و حرم ذلک علی المومنین» ۲۶۰
«زنان بدکار و ناپاک شایسته مردانی بدین صفتند و مردان زشت کار ناپاک شایسته زنانی بدین صفتند و این کار بر مومنان حرام است.»

«الخبیث للخبیثین و الخبیث للطیبین و الطیبون للطیبات» ۲۶۱
زنان بدکار و ناپاک شایسته مردانی بدین صفتند و مردان زشت کار ناپاک شایسته زنانی بدین صفتند و زنان پاکیزه و نیکو، لایق مردانی چنین و مردانی پاکیزه و نیکو لایق زنانی به همین گونه اند.

---

۲۵۸ - فلسفی محمد تقی، گفتار فلسفی (بزرگسالان و جوان از نظر افکار و تمایلات)، معارف اسلامی اسلامی، ص ۲۷۲
۲۵۹ - سوره احزاب، آیه ۴۹
۲۶۰ - سوره نور آیه ۳
۲۶۱ - سوره نور، آیه ۲۶.

مسئله عفت و پاکدامنی آنچنان مهم است که حتی آن مردانی که خودشان غرق گناه و ناپاکی‌ها هستند برای ازدواج این معیار را به کار می‌برند و معتقدند که باید دختری که با آن ازدواج می‌کنند پاک و عفیف باشد.

به قول ویل دورانت :

« آن دختری را که این مردان پس از ده سال عیش و نوش می‌خواهند بگیرند باید معصوم و دست نخورده باشد ، تا شایستگی آغوش پر تجربه آنان را داشته باشد . » ۲۶۲

درباره مسئله عفت و پاکدامنی روایت زیادی وجود دارد که این تایید زیاد نشان دهنده مهم و زیر بنا بودن آن است به طوری رسول گرامی اسلام می‌فرماید :

ما افاد رجل بعد الايمان خيراً من امراه ذات دين و جمال تسره اذا نظر اليها و تطيعه اذا امرها و تحفظه في نفسها و ماله اذا غاب عنها « ۲۶۳
رای یک مرد پس از قبول ایمان هیچ سودی بهتر و برتر از همسری با یک زن دیندار و صاحب جمال نیست . زنی که مرد را با دیدن خود شاد سازد و از دستوراتش اطاعت نماید و در غیاب شوهر حافظ عفت خویش و اموال وی باشد .

۳- اصیل و خانواده دار بودن :

کسانی که از خانواده اصیل و پاک باشند به مراتب مطمئن‌تر از افراد بدون اصل و ریشه هستند و در زندگی خانوادگی دارای احساس مسئولیت و گذشت و ایثار فراوان می‌باشد در این زمینه حدیثی از پیامبر اکرم (ص) وجود دارد که می‌فرماید :

«یاکم و خضراء الدمن قبل یا رسول الله ! و ما خضراء الدمن ؟ قال المرئنه الحسنة فی منبت السوء» ۲۶۴

از گیاهان سر سبزی که بر مزبله‌ها می‌روید بهره‌زید ! عرض کردند : ای پیامبر ! منظور شما از این گیاهان چیست فرمود : زن زیبایی است که در خانواده آلوده‌ای پرورش یافته است با توجه به اینکه خانواده محیط تربیت و پرورش کودکان و فرزندان می‌باشد اگر این محیط از سلامت و امنیت روحی و روانی کامل برخوردار نباشد بدترین و زیان بارترین جایگاه برای فرزندان می‌باشد و اثرات سوء و به مراتب زیان باری روی فرزندان به بار خواهد آورد . به همین دلیل کسانی که از خانواده پاک و اصیل نیستند از لحاظ روحی و روانی دارای ثبات شخصیت نیستند و اگر بخواهیم از لحاظ جامعه شناسی و روان شناسی آنها مورد قرار دهیم می‌بینیم که افرادی که از خانواده از هم گسیخته و بی قید و بند وارد اجتماع می‌شوند نمی‌توانند افرادی متعهد و مسئول و دارای روحیه همکاری و تعاون برای زندگی مشترک باشند و تعهداتی نسبت به زندگی و نوع رفتار خود ندارند و اعتماد و اطمینان که یکی شروط مهم برای پیوند و زندگی زناشویی می‌باشد در چنین افرادی وجود ندارد که البته این مسئله تا حدودی کاملاً طبیعی است زیرا خانواده به عنوان اولین کانون آموزش و تربیت فرزندان می‌باشد و اگر این کانون نتواند کارکردهای خودش را انجام دهد نمی‌توان انتظار داشت فردی که در آن شرایط پرورش می‌یابد دارای شخصیت متکامل و رشد یافته ای باشد .

۴- هم کفو بودن :

هم کفو بودن یکی از معیارهای است که امروزه درباره آن نظرات مختلفی ارائه شده و تا حدودی با دیدگاه قرآنی آن فاصله پیدا کرده است . طبق دیدگاه اسلامی مرد مسلمان کفو زن مسلمان است زن مسلمان کفو مرد غیر مسلمان نیست و نمی‌تواند با وی ازدواج کند

۲۶۲- دورانت ویل ، لذات فلسفه ، ص ۹۲

۲۶۳- نوری ، میرزا حسین ، مستدرک وسایل ، ج ۲ ، ص ۵۳۴.

۲۶۴- عامل حر ، وسایل الشیعه ، ج ۱۴ ، ص ۱۹

و اینکه مرد مسلمان می‌تواند با زن غیر مسلمان ازدواج کند احکام خاص خود را دارد که در اینجا از آن صرف نظر می‌شود. با توجه به این مسئله می‌توان گفت اسلام کفو بودن را در مسلمان بودن زن و مرد بیان کرده است و تا حدودی هم زیبایی و قیافه ظاهری افراد را با یک درجه پایین‌تر از مسئله قبل پذیرفته است معتقد است که افراد باید از لحاظ ظاهر مورد پسند همدیگر باشند ولی امروز علاوه بر موارد ذکر شده سطح تحصیلات، فرهنگ، سن، طبقات خانوادگی را به عنوان موارد کفویت مطرح می‌کنند.

زیرا تفاوت زیاد در تحصیلات بین دو نفر مثلا یک نفر در سطح دکتری و طرف مقابل در حد سیکل تا حدودی مشکلاتی را به بار می‌آورد و به چنین زندگی آنچنان نمی‌توان امیدوار بود. چون افراد با این نوع تفاوت علمی تقریباً دارای دیدگاه کاملاً متفاوت با همدیگر هستند و از لحاظ فکری زیاد نمی‌توانند یک جور باشند و همچنین سطح فرهنگ و تفاوت طبقاتی و تفاوت سنی زیاد بین دو نفر که بیشتر از ده سال باشد به خصوص زیاد بودن سن زن از شوهر مشکلاتی از این قبیل را به بار می‌آورد.

علاوه بر اینها تفاوت طبقاتی و سطح فرهنگ هم از مسائل بسیار مهم می‌باشد و اگر به این دو مسئله به طور جدی توجه نشود تا حدودی مشکلاتی را در پی خواهد داشت. زیرا اگر ما افراد را با توجه به فرهنگهای مختلف مورد توجه قرار دهیم می‌بینیم که آنها دارای یک سری ارزشها و عقاید و سنن مخصوص به خود هستند و نا آشنایی افراد رومی توجه بودن به آن ارزشها و عقاید و سن باعث ایجاد مشکلات و نوعی دوگانگی و تعارض در زندگی برای آنها خواهد شد نمونه کوچکی از این موارد را به عنوان نمونه نوع احترامی که افراد در جامعه ایران برای افراد مسن و بزرگتر قایل می‌شوند را می‌توان در نظر گرفت همان طور که می‌دانیم در جامعه ایران به خصوص در مناطق روستایی و عشایری افراد مسن و بزرگسال به خصوص مردان از جایگاه و احترام ویژه‌ای برخوردارند در حالی در جامعه اروپایی این مسئله یک امر غیر طبیعی می‌باشد و آنان چنین دیدگاهی نسبت به افراد بزرگتر و مسن ندارد و اگر دو فردی با این دو نوع فرهنگ متفاوت با هم ازدواج کنند و با عقاید و سن طرف مقابل آشنا نباشد یا این عقاید برای آنها دارای ارزش نباشد می‌بینیم که یک سری مشکلات به دنبال خواهد آورد.

البته لازم به ذکر است این موارد ذکر شده را نمی‌توان به طور قطع بر تمام موارد انطباق داد. و اگر فردی تمام معیارهای انتخاب همسر را دارا بود به خصوص از لحاظ دینی مومن و با تقوا باشد می‌تواند این موارد کفویت را تحت تاثیر قرار دهد.

همانطور که ازدواج پیامبر(ص) با حضرت خدیجه نمونه از این موارد است پیامبر(ص) در حالی که ۲۵ سال داشتند با حضرت خدیجه (س) که طبق روایت بدست آمده حدود ۴۰ سال داشتند ازدواج کردند تفاوت سنی آنها حدود ۱۵ بودند و همچنین حضرت خدیجه از نظر مالی خیلی بالاتر از پیامبر گرامی اسلامی بودند ولی می‌بینیم که عنصر تقوا باعث می‌شود که ایشان زندگی بسیار پربرکت داشته باشند و عوامل دیگر تحت الشعاع این مسئله قرار گیرد.

زیرا طبق دیدگاه اسلامی ایمان و تقوا به عنوان بالاترین مرحله کمال انسانی می‌باشد و سفید و سیاه، عرب و عجم، فقیر و غنی فرقی با هم ندارد.

مزایا و غایت ازدواج:

ازدواج به طور طبیعی یک سری مزایا و اهداف را به دنبال دارد که از جمله آنها عبارتند:

۱- ارضاء و ائناح جهت‌دار و منظم غریزه جنسی:

ازدواج باعث می‌شود که گزینه جنسی که یکی از نیرومندترین غرایز انسان است کنترل شود. و در یک محدوده و در یک جهت خاص ارضاء شود و از هرج و مرج و از هم گسیختگی و بی‌بند باری جلوگیری و باعث تکامل شخصیت انسانی شود. زیرا طبق دیدگاه بعضی از روان‌شناسان ارضاء این گزینه در محدود ازدواج و وظایف زناشویی بهترین و کاملترین نوع از لحاظ جسمی و روانی برای افراد می‌باشد. و باعث تکامل این گزینه می‌شود. و همیشه افراط و تفریط در این مسئله اثرات جبران‌ناپذیر در سلامت جسم و روح و روان انسان باقی می‌گذارد.

۲- ایجاد آرامش روانی :

با توجه به اینکه هر یک از زن و مرد به طور مجزا، کامل نیستند و هر کدام در کنار دیگری به کمال خود می‌رسد به همین خاطر کسانی که ازدواج می‌کنند به خصوص کسانی که ازدواج موفق داشته‌اند به یک نوع تکامل و آرامش روانی و پختگی خاص دست پیدا می‌کنند که هیچ وقت یک فرد مجرد هر چند که عالم، دانشمند و با تقوا باشد نمی‌تواند به آن مراحل دست پیدا کند خداوند در قرآن در این باره می‌فرماید :

«من ایته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیهما و جعل بینکم موده و رحمه ان فی ذلک لایت لقوم یتفکرون»^۱

«و از آیات او (خداوند) است آنکه از جنس شما برای شما همسرانی آفرید تا به سوی ایشان (به میل ایشان) آرامش بیابید. « همچنین در سوره اعراف می‌فرماید :

«هو الذی خلقکم من نفس وحده و جعل منها زوجاً لیسکن الیهما.»^۲

«او کسی است که شما را از تن یگانه‌ای آفرید و همسرش را همتای او قرار داد تا در کنار او آرام گیرد. .»

خداوند انسانها (چه مرد و چه زن) را طوری آفریده که هر کدام بدون دیگری نوع احساس تنهایی، اضطراب پریشان دلی و عدم آرامش درونی می‌کنند وزن و مرد مانند دو بال یک پرنده هستند که هر کدام به تنهایی کافی نیستند و هر دو باید در کنار هم باشند من به امر مقدس ازدواج تا پرواز صورت گیرد و بدین طریق بتواند به عروج و قرب الی الله نایل آیند و چه بسا انسانی مومن و با تقوا و حتی فیلسوف یا عارف باشد و از تمام امکانات و مواهب برخوردار باشد و اگر بعد از پنجاه سال به آنها اتکاء کنیم می‌بینیم که ناخودآگاه به دنبال یک نوع گم گشته است و نتوانسته به یک نوع آرامش روانی و عاطفی برسد در حالی که فردی که در سن خیلی پایین تر از آن که ازدواج کرده است دارای یک نوع آرامش و سکینه درونی همراه با نوعی احساس مسئولیت و پختگی می‌باشد.

۳- تولید نسل و حفظ انساب :

یکی از کارکردهای طبیعی ازدواج تکثیر نسل می‌باشد. «میل به داشتن فرزند و تداوم غیر شخصی وجود از طریق تولید نسل از جمله انگیزه‌های اصلی است که در تحریک و ترغیب افراد به ازدواج نقش تعیین‌کننده‌ای را ایفاء می‌کند. اهمیت این انگیزه را می‌توان با (مطالعه) در احوال افرادی که پس از گذشت چندین سال از زندگی مشترک به دلایلی در ارضای این میل و تولید فرزند محروم مانده‌اند به وضوح فهمید.»^۳

^۱ - سوره روم آیه ۲۱ .

^۲ -سوره اعراف آیه ۱۸۹ .

^۳ - شرف‌الدین سید حسین ، بتین جامعه شناختی مهریه ، آموزشی و پرورشی امام خمینی ، ص ۱۹۲

« در سوره مریم آیه ۷-۴ می‌بینیم که حضرت ذکریاء دعا می‌کند خداوند فرزندی به او عطا کند که وارث او باشد و در این آیات شریفه بی می‌بریم که زکریا (ع) و زینب به پیری رسیده‌اند و هنوز بهره‌ای که مقصود آنان از ازدواج است نبرده‌اند. از این روبه دعا برخاسته و از خداوند فرزندی می‌طلبند که ادامه دهنده راه پدر و آل یعقوب باشد و خداوند هم به آنان یحیی (ع) را عطا فرمود. «۲۶۶ رسول اکرم (ص) می‌فرماید :

« فرزند صالح گلیست از گلهای بهشت و همچنین از سعادت آدمی فرزند صالح است. » ۲۶۷

و در جای دیگری پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید :

« تناکحو اتکثرو افانی اباهی والامم یوم القیامه » ۲۶۸

نکاح کنید تا نسل شما زیاد شود. زیرا من به کثرت و فزونی شما قیامت در میان امت‌های جاهل و افتخار می‌کنم.

امام زین‌العابدین در این زمینه می‌فرماید :

« من الساده الرجل ان یکون له یستعین بهم. » ۴

از سعادت انسان داشتن فرزندی است که از آنان استعانت جوید .

نداشتن فرزند مشکلی است که امروزه در غرب دامن گیر خیلی از افراد شده است و می‌بینیم که افراد در زندگی احساس پوچی می‌کنند و در زندگی به چیزی امیدوار نیستند و نوعی احساس کمبود در زندگی می‌کنند و چه بسا به همین خاطر است که چنین افرادی به جای پرورش فرزند به دنبال پرورش حیوانات می‌پردازند تا بدین طریق بتوانند غریزه فرزند دوستی خود را شکوفا سازند. چون این مسئله از لحاظ روان شناسی خیلی مهم می‌باشد و چه بسا عدم توجه به آن موجب افسردگی و پوچی گرای در زندگی شود. در حالی که آنها فرزند دارند به خصوص زنان می‌بینیم که « چگونه در کنار فرزندانمان احساس شادی و رضایت خاطر می‌کنند این وضعیتی است که به آسانی در میان زنان بی فرزند دیده نمی‌شود، هرچند ممکن است زندگی راحت و موفق نیز داشته باشند. دلایل دیگری نیز برای مدعا وجود دارد معمولاً مادران در مقایسه با غیر مادران، دارای شخصیت تکامل یافته تری به مفهوم بلوغ و دانایی و نه شناخت و دانش فرهنگستانی هستند. » ۲۶۹

همچنین یکی از کارکردهای مهم ازدواج در کنار تولد فرزند حفظ انساب است که این مسئله در غیر ازدواج صورت مبهم و نامشخص است مسئله طهارت نسل یکی از مسایلی است که اسلام به آن توجه کافی نموده است و با قراردادن ازدواج به عنوان اولین اصل و دستورات خاصی در زمینه ممنوع بودن چند شوهری و غیره به این امر اهتمام کافی داشته است. مسئله‌ای که امروزه متأسفانه در جوامع غرب که کمونیسم جنسی وجود دارد با تعدادی از فرزندان بدون پدر و بدون هویت مواجه می‌شویم که مادران آنها هم حاضر نیستند مسئولیت آنها را به گردن بگیرند و در نتیجه بر بر زیاد پرورشگاهها و بچه‌های خیابانی مواجه می‌شویم که هر کدام از اینها باعث مشکلات خاص روانی و اجتماعی می‌شود که این مسائل منجر به نابود شدن کانون خانواده و هرج و مرج و ضایعات متعددی می‌شود .

۲۶۶- محمودی، عباسعلی، زن و مرد، مطهر، ۱۳۷۸، ص ۸۵

۲۶۷- مجلس محمد باقر، حلیه المتقین ص ۱۰۷

۲۶۸- عاملی حر وسایل الشیعه، ج ۱۴، ایوب مقدمانه و آدابه، باب ۱، ح ۱۰۹

۲۶۹- منجم رویا، زن، مادر (نگاهی متفاوت به مسئله زن)، سال ۱۳۸۱.

۴- اجتماع سالم و امن : یکی از پیامدهای مهم ازدواج اجتماع سالم و امن است که هم برای خود فردو دیگران مهم است . زیرا ازدواج باعث می‌شود که افراد غریزه جنسی خود را از مشروع ارضاء نمایند و وقتی وارد اجتماع می‌شوند به دنبال کار و سازندگی باشند که این مسئله باعث امنیت اجتماعی می‌شود و در چنین جامعه‌ای دیگر توجه به جنسیت افراد نیست بلکه شخصیت انسانی آنها مورد توجه قرار می‌گیرد .

۵- احساس مسئولیت و تعهد :

یکی دیگر از مزایای مهم ازدواج احساس مسئولیت و تعهد است چون هر فردی که ازدواج میکند چه زن و چه مرد هر کدام به تبع نقشی که در وهله اول به عنوان همسر و شوهر دارند دارای وظایفی می‌باشند و هر کدام از طرفین سعی دارند این وظایف را به نحو احسن انجام دهند علاوه بر این در مرحله بعد این وظایف خودش را در نقش پدری و مادری نشان می‌دهد و این تنوع و زیاد شدن وظایف باعث می‌شود . که افراد سعی و تلاش بیشتری انجام دهند تا بتوانند فرزندان سالم و صالح به جامعه تحویل دهند به طوری که به وضوح می‌توان مشاهده کرد دختری که تا دیروز در منزل پدری هیچ مسئولیت خاص نداشت امروز در نقش همسر و مادر تمام تلاش و کوشش خود را برای آسایش و آرامش اعضای خانواده مصرف می‌کند و بدین طریق به پرورش استعدادهای مختلف خود می‌پردازد و در پرتو این کمال و تکامل شخصیتی نایل می‌شود .

۶- ازدیاد رزق :

یکی از مسائلی که در قرآن و روایات مختلف بدان تأکید شده توسعه رزق می‌باشد ولی متأسفانه امروز جوانان این مسئله را فراموش کرده‌اند و ازدواج نکردن را دلیل بر فقر مالی و نداشتن امکانات و شغل مناسب می‌دانند در حالی که می‌بینیم که پیامبر اکرم (ص)

خطاب به مردان درباره ازدواج می‌فرماید : « تزوجوا النساء فانهن یأیتن بالمال . » ۲۷۰

با زنان ازدواج کنید زیرا آنان ثروت می‌آورند .

و در جای دیگر می‌فرماید : « اتخذوا الاهل فانه ارزق لكم » ۲۷۱

همسر انتخاب کنید به درستی که خداوند روزی شما را زیاد می‌کند .

همچنین امام می‌فرماید : « الرزق مع النساء و العیال » ۲۷۲

روزی همراه ، همسر و فرزند است .

در حدیث دیگری از پیامبر اکرم (ص) می‌خوانیم : مردی خدمت حضرتش رسید و از تهیدستی و نیازمندی شکایت کرد . پیامبر (ص)

فرمود : تزوج فتزوج فوسع علیه » ۲۷۳

مسلم توسعه رزق را علاوه بر کمک‌های خداوند و برکت دادن به اموال آنها را ، اینطور می‌توان بیان کرد که ، هر فردی (مردان) ازدواج می‌کنند . با توجه به مسئولیت‌هایش برای تأمین معاش و پرداخت نفقه به همسر و فرزندان به سعی و تلاش بیشتری دست

۲۷۰- سفینه ج ۱ ، ص ۵۶۱

۲۷۱- عاملي ، حر ، وسایل الشیعه ، ج ۱۴ ، ایوب مقدماته و آدابه ، باب ۲ ، ح ۴

۲۷۲- بن جمعه الحویزی ، عبد علي ، تفسیر نور الثقلین ، ج ۳ ، ص ۵۹۵

۲۷۳- فروع کافي ، ج ۵ ، ص ۳۳۰

می‌زند و وقتی هم که مال بدست می‌آورد از ولخرجی و اسراف دوری می‌کند و همچنین کمک همسر و همفکری در مدیریت خانواده باعث می‌شود که آنها بتوانند بر فقر و نداری مسلط شوند و زندگی آبرومندانه و خوبی داشته باشند .

نتیجه گیری :

لازم و ضروریست که جوانان عزیز کشور ما نسبت به ازدواج با سطح و بینش بالاتری اقدام نمایند و با اختیار و انتخاب خود آن را بپذیرند . و از اجبار و اکراه و سطحی نگری پرهیز کنند و ملاکهای خود را با ملاک دین بسنجند و با شناخت عمیق و دقیق نسبت نسبت به آن اقدام نمایند . تا انشاء اله شاهد کاهش آمار طلاق در جامعه باشیم و روز به روز شاهد افزایش ازدواج آگاهانه و عاقلانه و خدایسندانه باشیم هیچگاه خود را از مشورت با دیگران بی‌نیازم ندانیم .

منابع :

- ۱-قرآن
- ۲-احساس بخش صادق ، نقش دین در خانواده ، ج ۱ . جاوید .
- ۳-بن جمعه الحویزی ، عبد علی ، تفسیر نور الثقلین ، ج ۳ .
- ۴-دورانت ویل ، لذات فلسفه .
- ۵-رضایی عبدالعظیم ، تاریخ ده هزار ساله ایران ، اقبال ج ۱ ، ص ۸۳
- ۶-شرف‌الدین سید حسین ، تبیین جامعه شناختی مهریه ، آموزشی و پژوهشی امام خمینی .
- ۷-الطبرسی - نصرین الفضل ، مکارم اخلاق .
- ۸- المستطرف ، ج ۲ ، ص ۲۱۸
- ۹-عاملی ، حر ، وسایل الشیعه ، ج ۱۴ ،
- ۱۰- فروع کافی ، ج ۵ ، ص ۳۳۰
- ۱۱-فلسفی محمد تقی ، گفتار فلسفی (بزرگسالان و جوان از نظر افکار و تمایلات) ، معارف اسلامی.
- ۱۲-مجلس محمد باقر ، حلیه المتقین .
- ۱۳-مجلسی محمد باقر ، بحارالانوار ، ج ۱۰۳ ، کتاب العقود و الایقات.
- ۱۴-محقق داماد سید مصطفی ، بررسی فقهی نکاح و انحلال آن ، نشر علوم اسلامی .
- ۱۵-محمودی ، عباسعلی ، زن و مرد ، مطهر ، ۱۳۷۸ .
- ۱۶-مطهری ، مرتضی ، نظام حقوق زن در اسلام ، صدرا.
- ۱۷-نور حسن فتیده ، حقوق زن در قرآن و عهدین ، گستر .
- ۱۸-نوری میرزا حسین مستدرک الوسایل ، ج ۲.
- ۱۹-هاشمی شهیدی،سید علی اصغر ، العبارات فی صیغ العقود و الایقات و و الاجازات ،پرهیزگار